

ספר

איפת צדק

כולל חידושים וביאורים
בסוגיות הש"ס והפוסקים
על סדר השו"ע
הלכות נדה וחציצה

אשר חנני ה' יתברך

אברהם ישעי' בן לאאטו"ר הגאון הגדול ר' ראובן זצוק"ל פ"ן

ירושלים תשס"ט

הקדמה

הודו לד' כי טוב כי לעולם חסדו, בעומדי בפתח הספר אשר בחסדו יתברך זיכני לחבר על הסוגיות החמורות של גדה וחציצה, הנני להודות לנותן התורה אשר זיכני בטובו ונתן לי חלק בתורתו, וד' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה, אשר כל הדבק בתורה הרי הוא דבק כביכול בדיבורו יתברך, כמו שהביא בנפש החיים שער ד' פרק י"ד, וביותר כל שמתחדש לו חידושים וביאורים בתורה, קב"ה נשיק לה ומעטר לה בעטרות עליונות, עיי"ש בפיי"ב.

ומכיון שזה ספרי הרביעי אשר זיכני הי"ת בחסדיו המרובים, אמרתי לבאר את הודאת לאה אמנו, כאשר ילדה את יהודה בנה הרביעי, באומרה הפעם אודה את ד' [בראשית כ"ט] ואחז"ל ברכות ז' ב', ואריו"ח משום רשב"י מיום שכרא הקב"ה את עולמו לא הי' אדם שהודה להקב"ה עד שבאת לאה והודתו וכו'.

והנה ודאי שכל הצדיקים שהיו מעולם היו משבחים ומברכים לד', אך לא בלשון הודאה, וצל"ב מה נתחדש בלשון הודאה, וכן מדוע רק לאה חידשה לשון זאת. ובמד"ר ע"א ד' פירשו מדוע לא הודתה רק עתה ואמר, ר' ברכי' בשם ר' לוי אמר משל לכהן שהי' יורד לגורן נתן לו בעה"ב כור א' של תרומה ולא החזיק לו טובה, ונתן לו אחר קומץ של חולין והחזיק לו טובה, א"ל אדוני הכהן אני נתתי לך כור, וזה לא נתן לך אלא קומץ, ואתה מחזיק לו טובה, ולי לא החזקת, א"ל אתה מחלקי נתת לי, וזה נתן לי מחלקו, לפיכך אני מחזיק לו טובה, כך לפי שהיו האמהות סבורות שזו מעמדת שלשה וזו מעמדת שלשה, וכיון שילדה לו בן רביעי, אמרה הפעם אודה את ד' ע"כ. ואין מובן וכי על כך שנתן חלקה מד' אמהות, לו יהי לשלשה, אין לה להודות, ועי' רשב"א בחידושי אגרות דהודאה באה על ריבוי החסד, וכמו שאמר דוד הודו לד' כי טוב כל לעולם חסדו, והדברים צ"ב.

ונל"ב דהנה לשון הודאה היינו שמודים על האמת שהכל שלו יתברך, והנה כל הטובות אשר הי' עד הנה, הי' חלק מהמהלך הכללי של בריאת העולם, שנברא לתכלית להעמיד עובדי ד', וע"כ כל מה שאירע באבות והקודמים אף כאשר הי' טובה מיוחדת להם, אכן הי' זה חלק מהמהלך הכללי, ולא הי' כלל מקום במחשבה לתלות שזה ניתן להם במיוחד, אלא שהם חלק מהמהלך כל א' לפי חלקו המיוחד לו, וע"כ הי' עד עתה הכל לשון שבח והלל וברכה להי"ת, שיש לשבח להקב"ה על המהלך שלו בבריאה, אבל אין שום מקום לטעות ולשייך לאדם עצמו, כיון שזהו חלק מהמהלך הכללי, ומה שייך האדם לזה, אבל כאן שלא קיבלה טובה שלא לפי המהלך הכללי, שהי' המהלך שיהי' ד' נשים וכל א' תביא רבע מן השבטים, וכיון שהיא קיבלה יותר, יש עלי' להודות, מלשון הודאה, ולומר שאין זה שלה כלל, אלא גם זה הכל של הקב"ה. ומזה התחדש לנו חיוב הודאה בכל מקרה, שכן אנו ברוב חולשת דעתינו עלולים לשייך לעצמינו גם מה שהוא במהלך הרגיל של הגלגול שמתהווה בעולם. וע"כ אודה להי"ת על כל הטוב אשר גמלני, ויודע אני שאין זה בזכותי כלל.

תוכן הענינים

פתיחה לסימן קפ"ד א

סימן א

יבואר למ"ד וסתות דרבנן מדוע ליכא הזקת אורח בומנו בא

סימן ב

יבואר מ"ט לא הוי' וסתות מה"ת מטעם רוב

קושי מדוע לא נימא בוסתות דין רוב

בהלכות רוב שגלמד בקידושין דף פ'י

סימן ג

בדברי הנוכ"י דלכו"ע חיישינן מה"ת שתראה דם באמצע תשמיש

סימן ד

ביאור ד' הרא"ה בפירוש פלוגתא אי וסתות דאורייתא או דרבנן

ביאורים בסימן קפ"ד י

סימן א

בירור הדין דלא תבדוק כדי שלא יהי' לבו נוקפו (רמ"א ס"א)

בביאור שרי"ט דגמ' דף י"ב, ונפק"מ במקום שבדקת מפני חשש רחוק,

האם מותר

בטעם האיסור לבדוק לאחר תשמיש

יבואר מדוע מותרת לבדוק שלא לפני תשמיש

סימן ב

יבואר גדר דין פרישת עונה הסמוכה לוסתה (ס"ב)

חקירה בגדר דין פרישת עונה הסמוכה לוסתה

יבואר אי יש דין טומאה בעונה הסמוכה לוסתה

סימן ג

יבואר דין חלוקת העונות של היום והלילה (ס"ב)

ד' החו"ד והסדי"ט בענין זה

יבואר מדוע נקבע העונה מהנה"ח

סימן ד

בשיטת האביאסף דצריך לפרוש י"ב שעות, ושיטת ההילקים (ס"ב)

פירוש ד' הטי"ז בדעת האביאסף

פירוש ד' הפרשה והנקוה"כ בפירוש ד' האביאסף

בד' האחרונים ליישב ראיית האביאסף מגמ' ס"ה ב'

סימן ה

בשיטת האור זרוע שצריך לפרוש עונה קודם עונת הוסת (ס"ב)

סימן ו

יבואר נדון הפוסקים אם בעונת הוסת מותר בחו"ג (ס"ב)

יבואר סברת הנדון אי יש איסור או לאו

ביאור ד' הטי"ז שהוכיח מדיני אבילות לאסור בחו"ג

ישוב הסתירה מדי הרמ"א בסימן שפ"ג

סימן ז

בירור השיטות בדין דהגמ"י באשה שמשנית וסתה (רמ"א ס"ב)

ביאור ד' הדברי חמודות בזה

ביאור ד' השי"ד והגר"א ז"ל בזה

פירוש החו"ד בזה

בדברי השי"ג והנוכ"י בזה

האם באשה שיש לה וסי"ק יש לה חשש בימי המבוכה

כמה ספיקות בחששא דימי המבוכה

סימן ח

בדין ספק אם הוא קודם הנה"ח או אחר הנה"ח (ס"ד)

ביאור ב' הדעות בראב"ד

יבואר אי הראב"ד מיירי אף בראי"י של רגע אי

ביאור ד' החו"ד בזה

יבואר באיזה ספק מיירי הראב"ד

סימן ט

בדין ראי' הנמשכת מלפני הנה"ח עד לאחר הנה"ח אימתי היה וסתה

(ס"ה)

סימן י

בדין ראי' הנמשכת כמה ימים (ס"ו)

יבואר אם הי' הפסקה באמצע בכמה זמן יהי' לזה דין ראי' הנמשכת

מ"ש ראי' הנמשכת כמה ימים מראי' מלפני הנה"ח עד לאחר הנה"ח

פירוש הלבוש בזה

פירוש הבי"ח בזה

סימן יא

יבואר האם בעונה הנמשכת אמורה עד סוף העונה (ס"ח וס"ו)

סימן יב

בדעת הרמב"ן דכזה"ו אשה חוששת לראי' שבימי נדותה, ומ"ש מדין

הנ"ל (ס"ז)

איפת צדק

פתיחה לסימן קפ"ד

סימן א

יבואר למד"א וסתות דרבנן, מדוע ליבא חזקת אורח בזמנו בא

ועמדו רבותינו האחרונים ז"ל מדוע לא יהי וסתות
מדאורייתא, והא הוחזקה ג"פ לראות ביום זה.
והחזו"א סימן פ' צידד תחילה לפרש דמיון שלא הרגישה
לכן לא חיישין שראתה. ודמה פירוש זה, דהא מצואר נדף
נ"ו ב' דנהטילה מי רגלים או נדקה או שימשה, אפשר
שמטעה ואף שחרגיש צי"אח הדם תהי" סבורה שההרגשה
מחמת סיבות הנ"ל, וא"כ כשיעבור היום, שבדאי הטילה
מי רגלים, נישחש שמא הרגישה וטעה בהרגשת מי רגלים.

בן ובידו לא ברירא מילתא, דהחזו"א עצמו בסימן ז'
סק"א כ' דרק לט"ד דהש"ס נדף נ"ו ב'
סברנו דהאשה טועה בהרגשת מי רגלים, אכן לא נשאר כן
למסקנא. אכן הקד"ט ק"ז ס"ק ז"ג ד"ה ומעשה נישא,
והחזו"ד ק"ז סק"א ס"ל דנשאר כן למסקנא.

ובידו מטעם אחר אין קושי ממי רגלים, דהא הנ"י
בסימן ק"ז [סל"ד] כ' דאף דקיי"ל דבמצאה דס
בנדיקה חיישין שהרגישה, וטעה בהרגשת עד, אכן אם
נמצא כתם, לא תליין שנא ממנה, כיון שלא הרגישה, וכפי
שביארו החזו"ד ק"ז סק"ז, דאף שבנדיקה חיישין
שהרגישה, כ"ז כאשר ודאי בא ממנה, יש לנו לומר דחזקה
שהדס בא בהרגשה, אבל אם אפשר לומר שלא בא ממנה,
עדיף לומר כן, ולא לומר שטעה בהרגשת עד, שאין זה
מזוי, ורק כשאין אפשרות אחרת תליין שטעה. וא"כ שוב
ל"ק קושיית החזו"א, שהרי כיון שלא מצאה דס, שפיר יש
לנו להוכיח ממה שלא הרגישה דודאי לא הי' דס, ולא לחשוש

א] ברין וסתות יש ב' דינים, דין א' שזריכה נדיקה ביום
הוסת, והוא נדף ט"ו א', ולמד"א וסתות
דאורייתא, אם לא נדקה בשעת הוסת, שוב לא תועיל
נדיקה, ולמד"א וסתות דרבנן אם לא נדקה לא נאסרת,
ונחלקו הראשונים ז"ל אם מותרת בלא נדיקה, שכן הוא
דעת הרמב"ם ס"ד ה"ט, וש"א פ"ל דאסורה עד
שמבדוק. ויש עוד דין פרישה, שאסורה בעונת הוסת, והוא
נדף ס"ג ב'. ומיב"ע ל' נדף ט' א' ונדף ט"ו א' וסתות
דאורייתא או דרבנן. ופירש"י דהספק על החיוב נדיקה האם
הוי' מדאורייתא או מדרבנן. והראשונים ז"ל נקטו דהספק
הוא גם על החיוב פרישה, דלמד"א וסתות מדרבנן, הא
דדרשינן נדף ס"ג מוהורטס את בניי מעומאתן, מכאן א"ר
ירמי' אזורה לבניי שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן,
אסמכתא בעלמא הוא, כן מצואר בתוס' יבמות דף ס"ג ב',
וכ"ה נראשונים שם. מלבד דעת הרא"ה דלכו"ע הפסוק
הוא דין תורה, ונחלקו רק על עונה הסמוכה לוסתה,
דלמד"א דאורייתא כל העונה אסורה מה"ת, ולמד"א דרבנן
רק בשעה שרגילה לראות אסורה מן התורה, ומדרבנן
אסורה בכל העונה. כ"ה נדק הבית ריש שער ב',
והרשב"א שם נחלק עליו, ולהלן סימן ד' נרחיב בעזוה"ת
בשיטת הרא"ה. ויש גם את דעת הנוצי" דס"ל מסברא
שאסורה מן התורה בשעת וסתה, משום שמא תראה באמצע
תשמיש, ולא מהני חזקת טהרה על העמיד, ויבואר אי"ה
בסימן ג'. ולהלכה נקטו רוב"פ דקיי"ל כמד"א דוסתות
דרבנן.